Sub Benignissimis S. S. Trinitatis Auspiciis
Nec non
Decreto & Autoritate
Illustris & Gratiosissimi Senatus Medici in Celeberrimâ ad Salam Academiâ,

DISPUTATIONEM INAUGURALEM DE RENUM ET VESICÆ CALCULO

SUB PRÆSIDIO
Viri Nobilissimi, Amplissimi atque Experientissimi
DN. GUERNERI ROLFINCK,
Philosophi Clarissimi, Medici Eminentissimi, Practicæ, & Chim. Professoris Publici, nec non Facultatis Senioris Gravissimi, Domini Præceptoris, Promotoris & Patroni omni observantiæ cultu prosequendi,
Summam in Arte Medicâ, quæ DOCTORATÛS est, Adoream, Laureamq; Apollinarem prensaturus,
publicè exponit
M. JOSEPHUS CLAUDERUS,
Altenburgensis Misnicus, Practicus apud Francohusanos Ordinar.
Ad diem Septembris,
In Auditorio Majori, Horis solitis.

JENÆ Ecalcographeo BLASI LOBENSTEINS,
Anno cIↄ Iↄc XLIV.

J. J!

THESIUM PRÆCO.

Oſtquam aſtutiſſimi Serpẽtis fraude, recluſo *Boni* & *Mali* cognitionis ſpeculo, juſtâque JEHOVÆ irâ occluſo pulcherrimo Cœleſtium Deliciarum Horto, Paradiſo,

Theiologis Animam ſubjecit Lapſus Adami,
& Corpus *Medicis*, & Bona *Juridicis*.

Priſtinarum equidem Deliciarum finis, omnium ærumnarum principium poſt ſe relinquens, miſeros nos mortales jam dudum certiores reddidit; eam in hoc Mundi Theatro ſupereſſe calamitatem, cujus ſi vel ſola quis primordia deguſtârit, primas ſtatim de ultimâ quiete cogitationes inſtituat, atque in ipſo principio & ætatis flore, ſatur vitæ, finem meditetur. Etenim *Animi & Fortunæ* malis impræſentiarum ſepoſitis, quid aliud in hac vita vel vitæ potiùs umbrâ, quàm multos, magnosque *Corporis* Morbos, acutiſſimos iſtos Mortis aculeos, percipimus? Sufficeret ſanè exquiſitiſſima Carnificina, & Morborum graviſſimus, CALCULUS. Is, cum ferè quilibet morboſorum Affectuum in peculiari Corporis ſede caſtrametetur, ſolus [quod ad unum omnes approbant perpetui humanæ miſeriæ ſpectatores, MEDICI,] univerſam, & tanto Naturæ artificio fabricatam, & expolitam, & exornatam ſtructuram invadit; quin imò contentas in eâ Partes & adminiſtrantes, & principatum tenentes mole ſuâ, & dolore, immaniſſimo ſemper comite, modis infinitis pertentat, excruciat, exanimat, vitamque hinc aut calamitoſam reddit, aut prorſus, eheu! adimit. Sed quorſum digredior? Rem magis deplorare videor, quàm declarare; magis animadvertere, quàm avertere, cum mentem erigat, quod per Dei in-

effabilem. Misericordiam habeamus adhuc in Terris, quas gratis pectoribus deveneremur, & veluti sanctissimas reliquias exosculemur, salutares quàm multas Medicinas, quarum vim, fato non obstante, variegata morborum atrocitas nunquam effugere potest. Quamobrem ut & Nos dubiæ hujus valetudinis, utpote quæ opem medicam quam maximè efflagitat, si non felices depulsores: tamen solertes præcautores appareamus, blandaque levamina, si non exquisita remedia videamur admovere, & Curam impræsentiarum adornare constituimus.

JESU, Archiater benignissime, in hosce Conatûs Bonitatis tuę influxûs concede irrorare, ut gaudeamus exoptandâ metâ, usus prodeat, Tibiq; soli GLORIA! Sit itaq;

MEMBRUM I.

De Calculi Naturâ.

THESIS I.

CALCULUS sive Lapis, Corpus istud durum, de quo perpauca *Hipp. lib. de Nat. Hom. & lib. de Aer. Aq. & loc. item 6. Epidem.* Plura verò *Galen. 6. Epidem. Comment. 1. §. 6. & Comment. 3. §. 15 item Comm. in lib. Hipp. de Aer. Aq. & Loc. c. 5. Et 2. loc. aff. c. 5. itemq; 6. loc. aff. 2. & 3. deniq; Lib. de Ren. aff. c. 2.* CALCULUS, inquam, sive Lapis à *Latinis* ἐκ μεταφορᾶς à similitudine rerum externarum sic dicitur, quod Calculum, vel Lapidem referat, & Patienti, aut cuivis alii non accuratiùs intuenti Lapidis cujusdam specie sensibus imponere possit. *Paracelsus Lib. 1. de Morb. ♀reis* satis convenienter nomen ♀ri ipsi imposuit. *Germanorum* idiomate exprimitur, der Stein / Stein-wehe-tagen / Lenden- und Blasen-stein / Gris oder Sand.

II. GRæcè appellatur λίθος, vel magis λιθίασις ac si dicatur Calculosa Dispositio & Affectio: *Aliis* νεφρῖτις dicitur, nomine deducto ab ipsis Renibus, quos νέφρους vocant.

quam-

quamvis *Nonnulli* cumprimis *Gorreus* doceant, insignem distinctionem inter Λιθίασιν καὶ Νεφρῖτιν ἢ Νεφρῖτιδα attendendam, illamque *Vesicæ*; hanc verò solis *Renibus* adjudicandam esse. Verùm cùm promiscuè Vocabulum Λιθιάσεως cum apud *Veteres*, tum apud *Recentiores* videatur usurpari, etiam impræsentiarum in exprimendâ calculosâ Renum & Vesicæ dispositione discrimen hoc qualecunque non attenditur.

III. Et quoniam Calculus præter ullum Naturæ præscriptum atque non ad ædificandam: sed destruendam admirabilem partium structuram in *Microcosmo* subnascitur, quis aliter inde concludere poterit, quàm sub istis famosis p. n. generibus (*morbo, causâ morbi & symptomate*,) etiam eum comprehendi, diversoque respectu modò *causæ*, modò *morbi*, modò etiam *symptomatis* rationem obtinere. Frustrà itaque allaborant anxiè Disputantes, an Calculus sit Morbus solùm; an verò Causa solùm morbi, vel symptoma? Non enim ad unum tantùm Genus potest referri, inquit *Sennertus lib.* 3. *Prax. Part.* 7. *Sect.* 1. *cap.* 6. cùm plures Res, quæ singulæ diversas definitiones requirunt, hoc comprehendantur nomine.

IV. DEFINITUR Substantia dura & solida in ipso Renum Parenchymate vel sinibus, inque Vesicâ ex succo crasso, glutinoso & ♀reo, mediante per spirirus ⊖linos vi coagulatrice specificâ, nec non adjuvante calore quodam exsiccante, in hunc modum concreta; acerbissimum & fixum dolorem, aliaque non mitiora inducens symptomata.

V. GENERIS loco, ut omnia p. n. genera includantur, substantiam ponimus, non quidem simpliciter; sed cum adjectione, ne hac ratione ex numero accidentium morbum videamur tollere.

VI. ΠΡΩΤΟΝ ΔΕΚΤΙΚΟΝ sive SUBJECTUM adæquatum, sunt RENES & VESICA, partes quasi ad hoc tormentum præaliis damnatæ, ob diluvium humoris ♀rei, quo perpetuò diffluunt. Quamvis suo modo in œconomiâ corporis nulla reliquarum partium ab hac calamitate immunitatem sibi polliceri possit. Id quod juvat non Autoritatibus

modò Virorum in Arte Medicâ summorum, verum etiam Exemplis & Historiis notatu dignis testatum facere.

VII, In CEREBRO non semel apparuerunt Calculi formâ & magnitudine admirabiles; sicut in hac re testes inter alios se sistunt αὐτωπτοὶ *Thomas à Vega & Johannes Kentmannus lib. de XII. calculor. generib. in Homine.* Ex LINGVA eruptum Calculum se vidisse *Forestus* tantoperè asseverat *l. 24. observ. 18. in Schol.* Id quod exemplo confirmat simili *Jacobus Foroliviensis.*

IIX. In MAMMILLIS Lac lapidescere autor est *Doctissimus Lemnius de Occult. Nat. mirac. l. 4. c. 12. p. mihi* 407. Et lentum Humorem in grandinem concrescere, atque hanc tandem in veros calculos abire notat *Fernelius de part. morb. & sympt. l. 5. c. 10. p.* 549. Qui iisdem confertos PULMONES sæpiùs deprehendit. Generosus quoque ac illustris quidam Baro in extremis ASPERÆ ARTERIÆ ramulis ac propaginibus natos, calculos locique figuram referentes, cùm sputo non semel excrevit, prout posteris reliquit, *Medicus ille Cæsareus, Rembertus Dodonæus in Medicinal. observ. exemplis raris c.* 23.

IX. Notatu dignissima est Mulieris Historia apud *Hollerium l. 1. de Morb. intern. c. 29. in schol.* in qua quatuor mensium spatio incredibili urinæ cruciatu lacessitâ, duo post mortem in CORDE cum multis abscessibus reperti fuerunt Calculi, Vesicâ & Renibus integris. In CORDE alterius, qui ejus Palpitatione ad miraculum corripiebatur Lapillus quidam niger ad extremum usque halitum commoratus est; quod nititur *Thomæ Erasti* autoritate & testimonio gravissimo *in Consil. à Scholtz. edit. consil.* 103.

X. *Ita Wernerus Rolfinck, Præceptor & Patronus noster observanter colendus* aperiens cadaver fœmininum *Anno* 1637. *in Aulâ illustrissimâ Vinariæ,* postquam invenerat in Hydrope uterino Aquæ ichorosæ, sinistro ligamento inclusæ, tantam vim, quantam vix queo dicere, simùl in VESICA FELLIS repertos lapides, globulum lusorium imitantes, plusquam triginta, magnoperè admiratus est.

XI.

XI. Quin imò apud *Hipp. 5. Epidem.* Famula Dyseridis, non levibus prius lacessita (quod magis mirũ) partus doloribus è CERVICE UTERI Lapidem dejecit notante id *Mercuriali, l. 2. de excrem. hum. corp.* & Acum Calculo è VESICA extracto, inclusam oculis usurpavit *Paraus, l. 24. cap. 19. de his qua monstrosa in morbis contigerunt.* Quæ tandem VENTRICULOS occupârunt, LIENES & MESENTERIA aggravârunt, inexplicabilibusque symptomatibus implicarunt Calculorum copiæ, angustis paginis ulteriùs non inserimus.

XII. Ex his tamen omnibus, ut paulò superiùs indigitavimus RENES & VESICA frequentissimum & commodissimum Calculis præbent domicilium, quoniam primæ & secundæ coctionis illa crassa & serosa excrementa familiaritate quadam nobis incognita ad se trahunt. Afficiuntur vel ambo, vel alter, & quidem vel quoad sinûs, vel quoad substantiam parenchymaticam, vel quoad utrumque, docentibus id præ aliis *Galeno Comm. in 6. Epidem. t. 6. & lib. de Ren. aff.* Ludov. Mercato, *l. 3. Med. Pract. de Aff. infer. ventr. c. 29.* Re & Nomine *Felix Platerus* extimam tunicam pingvem Calculo non leviter aggravatam comperit, uti notat *in Exercitationibus suis Anatomicis.*

XIII. In *Cavitatibus & Ureterum tubulis* materia aliunde vel in iisdem coacervata facili subsistit negotio, eosq; divellit, distendit, lancinat, non rarò exulcerat, infinitisque dolorum tormentis discruciat. Non possumus non notare locum *Adriani Spigelii, Anatomici Excellentissimi* Cavitates specialiùs describentis, *Anatom. p. 133.* ubi de Emulgentibus. *Vena hæ,* inquit, *non tantùm ad deferendum Renibus alimentum; sed etiam ad serosos humores deferendos conferunt, cum eos ad mammillares carneos processus deponentes in fistulas Ureterum percolent, unde in pelvi colligitur sensimq; ad vesicam destillat: Atq; hic locus,* pergit, *notandus est, in quo Calculi Renales generari consveverunt, cùm non sit in vasis* emulgentibus, *venâ, aut Arteriâ: sed potiùs in cavitate Renum, sive in Pelvi & Tubulis illis ureterum.* Hæc ille. Hasce cavitates & Meatus cum omnibus

bus Corporis humani partibus, incomparabili elegantiâ & perspicuâ magnitudine pretiosè & speciosè Tabulis æneis incidi curavit, *Jul. Casserius, Placentinus Anatomicus & Chirurgus Patavinus, in opere suo Anatom. l. 8. tab. X.*

XIV. De VESICA, solus quod sciamus, pugnam movet *Fernelius, Pathol. l. 6. c. 15. p. 609.* contendens, Vesicam non πρωτοπαθητικῶς: sed saltem δευτεροπαθητικῶς in Calculo affici, ideò, quod nunquam viderit Calculo Vesicæ vexatos, quin iidem Nephriticis Passionibus ante tentati fuerint.

XV. Verum enim vero jam dudum in Schola Medicorum non potuit approbari hæc sententia. Non quidem negatur, aliquem conclusum in Vesicâ Calculum rudimentum suum traxisse è Renibus, vi excretrice validâ eum à se propellentibus, qui postmodùm allatarum cum Urinâ sordium & arenularum adhæsu in Vesicâ augmentum sumserit: Ex eo tamen quod aliquando fit, ad id, quod semper fieri debet, consequentiam nectere, à *Fernelio* frustrà allaboratum iri, æstimatur. Et Pueros Nephriticos nunquam, aut certè rarissimè dari, vel Lippis notum est & Tonsoribus. Λιθιῶντες autem quis non vidit? *videatur Brassavola 4. part. Comm. 49. & Cardanus 3. aph. Comment. 26.*

MEMBRUM II.

De Calculi Causis.

THESIS XVI.

De CAUSIS accuratam inquisitionem instituere, non tàm curiosum erit, quàm fructuosum. Nisi enim Materia, Auctor & modus coagulationis nobis innotescat, qua quæso ratione idonea contra Calculum remedia accommodabimus? De utraque, tàm *Materiali*, quàm *Efficiente*, ingens est Autorum concertatio.

XVII. MATERIAM Calculi quoddam detentum in corpore & p. n. constitutum excrementum esse, nemo est, qui negat, nedum negabit quispiam. Sed quod & qualenam

illud

illud fit, id quisque pro suo, quo abundat, Judicio, videtur explicare. *E Veterum* quidem Familiâ oriundi DOGMATICI, nominatim *Galenus, 3. aph. 26. Paulus ex Æginâ, l. 3. cap. 45. Trallianus, l. 9. cap. 4. & alii*, agnoscunt pro eâ *Pituitam lentam atq; viscidam*, eamque dicunt vel solam albam, & puris instar crassam, ob humiditatem nimirum & viscositatem, docente id *Capivaccio, l. 3. Pract. c. 28.* vel, [*ut Trincavellii mens est*,] humore melancholicô aut biliosô permistam, esse causam, quò partes faciliùs coalescant, præsertim si præstò sit immoderatus Renum Calor.

XIIX. Quam opinionem *quidam ex Recentioribus* ad amussim legum Doctrinæ Physicæ ulterius exigentes, ad lydiumq; rectæ Rationis lapidem accuratiùs affricantes prodigiosè futilem deprehendunt, ac inane prorsus somnium esse judicant, hoc unico, si non aliis, persvasi; Quòd multa reperiantur corpora pituitosis, lentis ac viscidis humoribus hinc inde scatentia & quasi turgentia; quibus tamen nec minimum quidem negotii sit cum dirâ ista atque durâ passione Calculi. *Addunt*: si Pituita semper concurrat, ut materia proxima, sequi irrefragabiliter, in vesiculâ fellis, nullos prorsus generari Calculos; Ratio, quia in cholidocho seu cysti felleâ solùm Bilis excrementitia contineatur, neutiquam Pituita, aut crassus humor alius: Naturam enim unicuique humorem suum proprium ἐνδοχεῖον seu receptaculum in œconomiâ corporis destinâsse: *Bili* hanc cystin, *Melancholiæ* Lienem, *Pituitæ* Ventriculum ac Intestina: Ast in *cysti bilari* multos imò plures sæpenumerò quàm in *Ventriculo* aut *Intestinis* procreari Lapides. Sicut hac ipsâ de re longâ serie historias diducunt *Fernelius, Forestus, Schenckius.*

XIX. HERMETICI, ab antiquâ sententiâ divortium facientes unanimiter censent, Calculi materiam esse Sal sive ♀rũ, *Paracelf. l. 3. Param. de orig. Morb. ex ♀ tr. 1.* Quam *Crollius in Præf. Basil. Chimicæ* indigitat per relictam impuriorem alimentorum portionem in sangvine & humoribus alimentariis. *Severinus* per fructuum impuritates ad coagulationem destinatas; *Alii* per ⊖ terrestreitati in sero & urinâ permix-

B tum;

tum; *Alii* lixivium, salsilaginem, aquam congelativam adjungendam putant.

XX. NOS à veritatis tramite minùs aberrabimus, si novam hanc & odiosam vocabulorum ambiguitatem à latere linquentes mediâ incedamus viâ, & οἰκείαν καὶ ἐσχάτην Calculorum materiam pronunciemus mucilaginem quandam ♀ream seu succum lapidescentem, constantem partibus serosis, salsis, terrestribus, itaq; dispositis, ut ob ingenitam vim, sponte suâ, ubi ubi locū & occasionem nactæ fuerint in substantiam tophaceam concrescere & condensari queant. Nec ita contra quempiam putamus dimicari, cui fortè materiam hanc vel humorem pituitosum, Biliosum, Melancholicum, aut quomodocunque, appellare libuerit; modò ipsum λιθοποιήσεως ἔργον à materiæ ἰδιοσυγκρασίᾳ & analogia non excludat.

XXI. Vis hæc λιθοποιητικὴ seu spiritus lapidificus non ulla Qualitatum primarum, *calida* scil. aut *frigida*, EFFICIENTIS PRINCIPALIS rationem habet. Hic ubicunque locorum ♀ream, limosam, idoneisque aliis signaturis præditam materiam invenit, in eandem naturali suâ ὀξύτητι, seu aciditate invehitur, non desistens, donec eam per sufficientem coagulationem in lapidem durum, firmum ac compactum transmutaverit.

XXII. Cum enim, ut δεξιῶς καὶ ἐπιστημόνως hac de re disserit *Paracelsus*, *Tr.* 2. *de Elem. Aquæ c.* 4. omnia Metalla & Mineralia in *Macrocosmo* ex spiritibus ⊖lium suam soliditatem & compactam substantiam nanciscantur; & ipsa rerum magistra, *Experientia*, doceat, tâm in Thermarum Canalibus lapides & tophos accrescere, quàm in fontium & fluviorum partibus immissas herbas, stirpes, injectaque ligna & coria congelari, nec non in marmora transformari: Quid quæso prohibebit etiam in *Microcosmo* eorundem spirituum ope & operâ Materiam dispositam, si locus & tempus conspiraverint, nec potentiores Tincturæ aliæ supervenerint, in solidissimam substantiam abire. Quodlibet enim corpus ex quacunque re fiat per coagulantem ⊖lis spiritum fieri necesse

ha-

habet, utpote in quo hæc vis cæteris qualitatibus præpollet.

XXIII. Imò, si *Anno supra millesimum tricentesimo quadragesimo octavo* ex concitato per Terræ motum spiritu plures quàm quadraginta Rustici, mulgentes item cum vaccis extincti obriguerint, ut ex *Aventino Histor. Bavar. lib. 7.* comperimur; & Aura Meridionalis flans certis Anni temporibus *in Montanis Provinciæ Chilensis Americanæ*, integras Equitum turmas velut in statuas lapideas repentè redegerit, quas postmodum stetisse in viâ eo aciei ordine, quo ante μεταμόρφωσιν adhuc vivæ iter fecerant, narrat *Philipp. Camerarius, in descript. Ptolem. augm. Cent. 2. c. 70. ex Cornel. Wittflidio.* Quis quæso *in Microcosmo* hujusmodi spiritus & Minerales aquas obvium quodque in saxum mutantes, vocabit in dubium? cum non desit integri Embryonis in utero Materno in lapidem conversi exemplum, Heparque integrum, Renes & alia viscera formâ lapidis induta se videnda præbuerint; Et uterum lapideum viderit *Claudius à S. Mauritio, Acad. Dolanæ Profess.* Mammamque muliebrem saxeam, *Heurnius*: *Quercetani* verò tempore, *ut notat in Diætet. Polyhist. sectione secundâ c. 4.* Puella quatuor annorum sine cibo ac potu per sesquiannum perstiterit, non certè aliam ob causam, quàm quod ob ventriculum induratum, Hypochondriaque saxea nihil potuit ingeri, nihil digeri, nihil planè egeri.

XXIV. Vim hanc coagulatricem ἄῤῥητον *siccans viscerum calor* mirè juvat, eandem Modus Substantiæ Renum, sive Dispositio Arenosa *Fernelii Pathol. l. 6. c. 25.* non remoratur; sed magis accelerat. Hinc causam hujus coagulationis non tam in rebus externis, ingestisque in corpus, quàm in connatis internis Viscerum Principiis quærendam esse lucis instar meridianæ satis clarè apparet. Hæc enim nacta jure hæreditario, vel alio, validissimam hanc δύναμιν, sibi quodvis oblatum coagulabile facili negotio coagulant. Et ab his licèt plures eruantur Calculi, subinde tamen alii atque alii velut ex perenni fonte scaturiunt.

XXV. ASTROLOGI Generationi Lapidum causam etiam assignant Epidemiam seu cœlestem, eamque non modò manifestam, verùm & occultam, quæ efficax sit in omnibus habentibus symbolum. *Totum hoc vitium*, inquit *Francisc. Junct. Com. in Ptol. de Astror. jud. l.3. c. 2. Saturni est, qui suâ naturâ maleficus, vesicæ & humori terreno præsidet.* Et mox: *Saturnus cũ Mercurio in octavâ Domo, in nativitate diurna, significat, quod Natus erit calculsous, & laborabit vesicæ vitio &c.*

XXVI. CAUSÆ ANTECEDENTIS & PROCATARCTICÆ Titulo insigniuntur, quæcunque ♀rum mucilaginosum suppeditant, in quibusque ⊖lini spiritus copiosè delitescunt. Didicimus enim suprà *ex Paracelso*, eas res omnes, in quibus tale sal redundat, Calculo generando opportunissimas esse; & omnem coagulationem, soliditatem constantemque determinationem extra hominem in solo ⊖le esse & vigere.

XXVII. PROPINQUIORES circa *Renes* & *Vesicam* stabulantur. Insigne *illud Robur & Potentiæ attractivæ* vel ob Calorem, vel Dolorem irritatio Serum & Mucilaginem plus justo attrahunt, siccant, coagulant. *Retentrix fortior, Expultrix debilior* materiam exire prohibent, illa quidem intemperie; hæc verò vasorum vel angustiâ vel obstructione divexata. Hinc in quibus non latet hæc vis & dispositio, à Calculo planè immunes sunt, licèt in cibo falsi, serosi & limosi plurimum cottidiè vescantur. Calor enim ardens semper cum succorum crassitie jungendus est, secundum *Galenum, lib. 3 de alim. facult. c. 17.* vel, *ut Platerus* habet, cum terrestri acris & salsus humor jungatur; Renumque siccitas p.n. & viarum angustia præstò sit.

XXIIX. REMOTIORES I. *Renum & vesicæ calorem & siccitatem p.n. augent, & vim attractricem stimulant*, quales sunt, Corporis & Partium circumjacentium anomalia & *δυσκρασία* calida; alimenta & medicamenta calida; Balnea ex aquis excessivè calidis, vel etiã frigidis aut aluminosis, ♀reis, ⊖latis, ♀reis; supinus in plumis decubitus; Motus vehementior; Venus immoderatior.

XXIX.

XXIX. II. *Materiam suppeditant & augeri faciunt*, inter *Res nonnaturales* quidem quæ τὸ ἀνεπιτήδιον, ἰσχυρὸν καὶ Διαφέροντος χυμοῦ plurimam partem continent. Pertinet huc Panis Ponderosus non benè fermentatus nec benè subactus, aut malè coctus, caro ferina, bubula, porcina, anatina, anserina aut recens aut sale condita & fumo indurata; Animalium intestina, pedes cocti tam bovini quàm suilli; Aves lacustres, Pisces prægrandes, pingves, limosi, infumati; nonnulla Lacticinia, pultes ac placentæ non benè coctæ; Ova in sartagine frixa; Fructus immaturi, austeri, Pyra, Cydonia, Castaneæ. Olera & Legumina pleraque, præter Cappares, Asparagos Lupulum atque Ciceres.

XXX. *E Potu* non leve suggerunt adminiculum Vina immatura, crassa, in argilloso solo pronata; dulcia item & ex pomis, pyrisque parata; Cerevisia triticea, feculenta; Aquæ palustres & ex Nive liquatæ, vel ex Mineris, quas perluunt vim lapidificam suscipientes. Quo nomine *Hippocrates* meritò culpavit Aquam magnorum fluminum & stagnorum in quo dulces pariter ac salsi, glutinosi cum thermalibus & aliis diversi generis rivulis sese exonerant. *Motiones validiores* statim à Cibo susceptæ Calorem coctioni incumbentem foràs evocant, Chylificationem ἀτελῆν reddentes, crudioremque succum per Genus venosum rectâ viâ ad Renes deducentes, ubi postmodum ex multis quasi lamellis lapides prægrandes non possunt non coagmentari.

XXXI. *Res præter naturam huc quoq; suum conferunt Symbolum. Debilitas Ventriculi* primas tenet, vitium deinde primæ Coctionis non corrigit secunda, nedum tertia. Sic *Inflammationem Renum* Calculus ipse non rarò insecutus est. Et propulsâ *Quartanâ* tali ob id constitutione renibus inductâ dolores Calculi quendam, [à quibus antea fuerat immunissimus] apprehendisse Autor est *Sennertus* princeps Medicorum, καὶ οὐδὲ πώποτε δέον αὐτὸν προσηγορίας καὶ ἀντὶ μὲ προσφωνήσεως ὀνομάζειν, *l. 3. Prax. part. 7. Sect. 1. c. 6.*

XXXII. III. *Materiæ Retentionem juvant, Expulsionemq; prohibent*, Constrictio & Compressio Meatuum in Re-

nibus, quocunque modo facta. Si enim viæ angustæ nimis fuerint materia ad coagulationem idonea facilè detinetur. Hinc habitu graciliores viri aut Juvenes calculosis affectibus sæpiùs pertentantur; Fœminæ verò rariùs, quia ampliori & breviori urethra proniùs arenulas excernunt, quo facto, omnis cessat coagmentatio. Solidi quiddam in Renibus aut Vesicâ occurrens, adhæsioni non levè momentum adfert; eo enim seu fundamento innixa Materia non secus ac Saccharum Candi circa baculos ligneos circumcrescit. Sic, *Uvam deglutitam & Lapide obductam* quendam denuò excrevisse non aliorum sed propriâ fide refert Petræus *Nosolog. Harmon. Tom. 2. Dissertat. 40.* Otium ac nimia corporis ῥαθυμία τῶν ἀπεψιῶν coacervata genera negligentissimè expellit.

MEMBRUM III
De Calculi Differentiis
Thesis XXXIII.

DIFFERENTIÆ Calculorum, quamvis fere sint innumeræ, & desumantur vel à FIGURA, cum alii Rotundi, alii verò oblongi, leves alii, alii asperi & angulares appareant: vel à COLORE, cùm rubri, flavi, nigri aut saltem cinerei videantur: vel à DURITIE, cum nonnunquam spongiosi & friabiles; nonnunquam densi & compactiores existant: à MAGNITUDINE, cùm alii parvi, alii prægrandes sint: vel à NUMERO, cùm modò unus affligat modò plures: Præcipua tamen & notabilissima Differentia est, cùm à LOCO AFFECTO, alius *Renum*, alius *Vesicæ* Calculus denominatur.

XXXIV. Hæ duæ Partes non uno semper modo affliguntur. Hinc de novo resultant variæ Differentiarum species. Vel enim *Renum Parenchyma*; vel *Cavitas seu alveus*, dextrorsum aut sinistrorsum, vel vasorum ductus, iique superiores, per quos nimirũ serum cum sangvine ab Emulgentibus attrahitur, vel inferiores, per quos in Ureteres propellitur,

tur, Calculorum numero ſcatent, innumero. In *Veſicâ* etiam vel fluctuant & liberi ſunt, vel fundo, lateribus aut collo; vel canali firmiter adhærent, ut notat *Hollerius l. 1. de morb. intern. c. 49. in Schol.*

XXXV. A CAUSA etiam, quæ *congenita* & *adventitia* eſt, non inutilem diſtinctionem deſumimus, ubi Calculum in *Hæreditarium congenitumve*; vel *adſcititium*, & *poſtgenitum* dividimus nihil morantes contrariam *Mercati* ſententiam, quam pro neganda Hæreditariâ ad Calculum Diſpoſitione in medium profert, *lib. 3. Med. Pract. de aff. infer. ventr. cap. 29.*

XXXVI. Cùm enim à Podagricis fieri Podagricos, & ab Amentibus, Leproſis, Epilepticis, Amentes, Leproſos, Epilepticos generari conſtet; quis mentis ſuæ aciem, rectumque Rationis judicium ignorantiâ ita perſtrictum habet, qui non videat, & ἀψόφως inde concludat, à Calculoſis parentibus non aliam, niſi Calculoſam procreari ſobolem; præſertim cùm Tinctura & Principium illud νοσοποιὸν ſemini impreſſum, inq; ſobolem jamjam derivandum nō præpeditur, nec ejus rudimenta vi & ubertate naturalis Balſami in utero ſuperantur; Sed potenter Radicem Balſami occupant. Aut cum Seminis Paterni Vitium à bonitate Seminis Materni non corrigitur & emendatur; aut aliæ adſunt cauſæ quas videre licet apud *Petr. Severinum*, Danum, *in Ideâ Medicinæ Philoſoph. c. 2.*

XXXVII. Nec nos ab hac opinione dimovebit, quod à Calculoſis Parentibus Calculoſa Proles non rarò non generatur. Cum vel ſola Diætæ ratio, ſi eam liberi exactè ſervant, efficere poſſit, ut illa à parentibus contracta debilitas aboleatur aut minimùm corrigatur & humores calculis generandis aliàs aptiſſimi planè non generentur.

XXXIIX. Hoc ipſum ſequens confirmat: Nam fieri poteſt, ut Filio à Calculo nunquam vexato, Nepos calculoſis affectibus in immenſum tentetur; Si nimirum Nepos vitium & imbecillitatem ab Avo per Patrem communicatam erroribus diætæ augeat, & quæ exſpiratura erat quando in

bo-

bonâ & convenienti diætâ perstitisset, erroribus diætæ quasi exsuscitetur. Multa siquidem continentur in semine parentum, quæ maturitatis & exaltationis tempora expectant, & in Filiorum aut Nepotum astronomiâ demum explicantur.

MEMBRUM IV.

De Calculi Signis Diagnosticis

THESIS XXXIX

Caussis & Differentiis cognitis, ordinis svadet Ratio, ut ad ΣΗΜΕΙΟΤΙΚΗΝ, utilissimam quidem, sed difficillimam Medicinæ Partem accessum faciamus, signaque, quibus in intimam Calculi naturam intrare possimus, exinde tanquam ex nobilissimâ thecâ depromamus. Sunt autem ea vel *Diagnostica*, τὰ τῶν παρεόντων δηλωτικά; vel *Prognostica*, quæ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι nobis prædicunt.

XL. Inter ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΑ, *in Renali Calculo*, primas tenet *Dolor circa Lumbos*, qui fixus & non multum extensus est, & modò gravat, modò pungit, terebrat, lancinat, ob Lapidem à substantiâ renum ad illorum cavitatem, vel ab eorum cavitate ad ureteres se moventem, atque ita continui solutionem, extensionemque membranæ seu tunicæ exterioris nervosæ causantem. Post cibum transmisso chylo & excrementis in intestina augmentum sumit, *teste Hippocrate l. 6. Epidem comm.* Ren enim dexter, intestino Cœco, quandoque & Jecori, sinister verò Lieni & Colo, connectuntur.

XLI. Huic *Nausea & Vomitus* se comites jungunt, ob communionem & continuitatem vasorum ac membranarum. Nam *ut habent elegantiores Anatomici*, Nervuli à stomachico (qui oritur à sextâ conjugatione) ad Renes feruntur, & exterior tunica renes investiens, quæ fascia vulgò vocatur à Peritonæo ortum ducit, quod Ventriculo consentire notum est. Jam verò Calculo panniculos renum distendente inde etiam ventriculum vellicari ac ad vomitum provocari, quis non intelligit? Τὰ ἐγγὺς καὶ κοινὰ ἐν

τοῖσι

τοῖσι παθήμασι πρῶτα καὶ μάλιστα κακοῦται inquit Hippocrates, *libello περὶ χυμῶν* *Gavelcöpherus cent. 1. cur. 91. in Annotat.* cum *aliis* Vomitum exinde magis causari putant, quando humores biliosi & serosi ex jecore & huic affixo folliculo fellis, aut ex venis & arteriis (quæ propter obstructos renes & ureteres à serositate & biliosis humoribus exonerari nequeunt) in ventriculum plurimis itidem venis & arteriis obsitum, regurgitant, suaque copiâ & stimulante acrimoniâ ad motum hunc incitant.

XLII. Sequitur *Stupor Femoris*, pro conditione renis affecti, nunc dextri, nunc sinistri nunc utriusque, qui quidem non ad venarum repletionem, ut existimant *Langius lib. 1. Epistol. 45. & Jacotius commentar in coac. Prænot.* Sed ad compressionem Lumbaris musculi ψόας dicti, nervorumque supellectile amplissimâ instructi. Eandem ob causam, & ob distensionem nervorum ac vasorum seminalium à pondere ipsius calculi *retractio testis, spinaq; difficilis inflexio* suboritur. Imò ob colluviem terrestrium & mucilaginosorum succorum *urina turbida*; ob erosionem verò venularum *cruenta* planè mingitur.

XLIII. Si in Vesicâ conficiatur *Calculus*, plerumque sentitur *dolor gravativus* ad pubem, perinæum, ac collum vesicæ. Præsertim partes hæ molestissimo sensu exuri videntur, si paulò vehementiùs se moverit æger, atque lapis fuerit grandior, sin minor *pruriginosus* saltem *dolor* & vaga quædam titillatio Naturam ad expulsionem stimulans percipitur. Hinc est, quod ait *Hipp. l. de aer. aq. & locis.* Pueros, qui Calculo Vesicæ laborant fricare pudenda, quia ab inibi contento calculo; indeque exortâ stimulatione acres vapores excitantur, qui collo vesicæ & cuti impacti eam inferunt titillationem.

XLIV. Cæterùm in *Vesicæ Calculo* supprimitur perpetuò Urina, non in *Renum Calculo*, quia duo sunt *Renes*. Ita etiam Stranguria & Tenesmus *Vesicæ* Calculum comitantur, non verò *Renum*. Sic Urinæ crassæ, turbidæ, & mucosum sedimentum habentes, etiam Calculi *Vesicæ* signa

exhibent. *Adriano Spigelio* hisce lubet addere *dolorem circa umbilicum*, in iis qui grandiorem *vesicæ calculum* gestârunt semper observatum, quem accidisse scribit ob consensum umbilici, mediante uracho cum vesicâ.

XLV. LITHOTOMI immissione syringæ in Vesicam vel digiti in anum, *Vesicæ Calculum* explorant. Verum hic explorandi modus non est infallibilis: Nam (1) introitus instrumenti à multis aliis causis potest impediri, non semper à Calculo. (2) Sæpè nova facta additio nondum perfecte indurata nullam cum ferreo aut argenteo instrumento collisionem admittit; (3) Quin & interdum tangi non potest Calculus, quod vel in altiori Vesicæ parte contineatur; vel in humore crasso & viscoso sit immersus & involutus, quæ omnia probam hanc eludunt. Quare tacto Calculo affirmari ejus præsentiam posse credidere viri plerique in arte illustres; eo non tacto ejus absentiam non posse certò constitui.

XLVI. An *arenularum mictus* signis Calculi annumerari debeat, non injustè dubitatur. *Hippocratis* affirmativa quidem est sententia: ὁκόσοισιν, *inquit Venerandus Senex 4. Aphor. Comm.* 79. ἐν τῷ οὔρῳ ψαμμώδεα ὑφίσταται, τουτέοισιν ἡ κύστις λιθιᾷ. Consentiunt *Halyabbas l. 9. Theor. c.* 34. *Avicenna* 14. 3. *tr. 1. c. 17. & alij*. His tamen *Ludov. Mercatus l. 4. de Morb. c. 10.* se opponit strenuè immunitatem potiùs à Calculo inde deducens, eò quod valida renum expultrix futuram Calculi materiam longius de se propellat.

XLVII. Et sanè non παθογνωμονικὸν sed infidum signum *arenulas* esse, ex eo quilibet animadvertit; quod ex solo Calculo arenulæ non proveniunt; sed etiam ex ustione humorum, sive in epate, sive in ipsis venis contentorum; *Deinde*, quod non rarò Calculus adfuit, nec tamen arenulæ prodierunt, id quod in multis dissectis fuit animadversum. Quo circa eæ ipsæ non facti, sed fientis aut futuri potiùs signum statuentur. *Johann. Matth. de Grado* similiter Calculum inde significari ait, si ab usu medicamentorum λιθοντριπτῶν excernantur, quod ex *Abubetro Rhaze* acceptum & ante *Rhazen à Galeno* admonitum constat, 6. *de loc. aff. c.* 3.

XLVIII.

XLVIII. Nec magis Calculorum injuriis exponuntur, qui arenas mingunt, quàm qui non mingunt. Frequentes enim in urina arenulæ quandam quidem; sed exiguam in lapidem propensionem ostendunt, quæque sæpè in lapidem non transeat. Pura autem urina vel summam immunitatem, Locis & Partibus robore decente & firmo constantibus; vel plurimam aptitudinem, imbecillioribus significant.

XLIX. Pergimus in *signorum* enumeratione & *dolores Coli* & *Calculi* distingvimus, quod ab initio discernere perarduum; adeò, ut ipsum olim *Galenum*, aliosque *Medicos antiquos* fatigaverint, mediosque tenuerint, *2. loc. aff.* 5. & *6. loc. aff.* 2. Symptomatum certè gravissimum Dolor est. Hic *in Colico* vagus, amplus & extensus est, prout ipsum Colon, omnium intestinorum amplissimum extenditur, & regionem Abdominis omnem, ultro citroque, sursum ac deorsum pervagatur; *in Nephritico* fixus est & stabilis. *Colicus* adscendit obsitum coli, murmura inibi, mugitus & rugitus edens molestissimos; *Nephriticus* descendit, ob Ureterum continuitatem, partesque illas, quippe sensiles, pungit, terebrat, lancinat, distendit, dilacerat. *Colicus* totum ferè inferiorem ventrem occupat; *Nephriticus* loci perexiguum. *Colicus* Regionem epigastricam & umbilicalem; *Nephriticus* lumbarem infestat. *Renum dolor* præcessit gravans & obtusior; *Coli* verò pungens & acutior. *In Colico dolore* magis excrementa alvi retinentur, ut ne flatus quidem exire possit; *In Nephritico* magis urina supprimitur.

L. Interdum dictus *Coli* dolor vel à pituita vitrea, vel ab humore acri, vel ab inflammatione ortus eà intestini parte, qua juxta Renes volvitur, fixus & stabilis est, maximè in latere sinistro, ubi intestinum hoc, Naturâ sic disponente, angustius est, ne lienem premeret; & ita Calculum egregiè mentitur, sicut exemplo demonstrat *Alex. Massaria l.3.c.18.* Deinde tàm in *Colico*, quàm *Nephritico* dolore tum Nausea, tum Vomitus infestat, quo primùm pituitosa hinc biliosa rejiciuntur. Hæc si contingunt, tunc non in uno signorum acquiescendum, sed ad eorum syndromen recurrendum est.

LI. In Scriptis *Avicennæ* & *Plinii* tacitam de his doloribus dimicationem advertere licet: *An nimir. Dolor Colicus major ſit, an verò Nephriticus?* Prius *Plinius* negat, *Avicenna* posterius. Verumenimverò notatâ diſtinctione, dolorem alterum altero majorem eſſe vel intenſivè, vel extenſivè; firma utriusque ſtat ſententia. *Secundum intenſionem* inter dolores, omnium ſuffragio, *renalis* eſt acerbiſſimus, eò quod ut acus renes & ureteres pertundit, cruciatusque parit incredibiles: *Secundùm extenſionem* autem major eſt *Colicus*, quia plures partes infeſtat, quàm Nephriticus.

LII. Tandem *à renum inflammatione* non difficulter diſcernitur *Calculus*. Dolor *in ea* continuò & ſine intercapedine adfligit, nec dolor continuus ſolum; ſed & pungitivus adeſt. *In Calculo* is modò gravat, renum ſubſtantiæ inhærens, (quia ipſa ſenſus expers eſt, & ſentiendi vis tantùm membranis ineſt) modò pungit, in ureteres decidens & propè veſicæ membranulam hærens. Præterea *à Calculo* utplurimum febris abeſt, quam *inflammationis* individuum comitem eſſe deprehendimus.

MEMBRUM V.

De Calculi Signis Prognoſticis.

THESIS LIII.

Ad ΠΡΟΓΝΩΣΙΝ nos accingimus, quæ vel ſola admirandum facit Medicum, *Hipp. in Prognoſt.* & à mortis vindicat crimine; fruſtraque ſecundum *Heurnium Inſtit. Medic. l.* II *c. 1.* ad ſanandum curandi ratio ſuſcipitur, ſi lateat, qui *morbi ſint redintegrabiles, quive calamitoſi.*

LIV. Itaque *ex affectu*, qui chronicus & contumax eſt liberè pronunciamus, ob doloris vehementiam, quæ ſpiritus nimium quantum diſſipat, indeque omne virium robur dejicit, periculoſam eſſe Ægri conditionem; imò majus imminere periculum, ſi Calculi ob aſperitatem aut magnitudinem ureteres non pertranſeunt: tunc enim totalis meatuum obſtructio & urinæ ſuppreſſio metuenda, ex qua poſtmodum reſtagnante ſero, deductoq; in cachexiam & hydropem cor-

po-

pore; ſupervenientibus etiam æruginoſis vomitibus, æger, vel ſubitò ſæviſſimis cum cruciatibus animam exhalat, vel paulatinis tormentis natura tandem fatiſcit & conficitur.

LV. Sic rationum ac autoritatum pondere firmata, eſt ſententia, impoſſibile eſſe ullá medicamentorum vi *Calculum inveteratum*, firmiter compactum, in ſiliceamque duritiem concretum comminui, liquari ac reſolvi; Nulla contra cum difficultate ſolvi, conteri, disrumpi & expelli mollem, rarum, ſpongioſum, & inſtar ſaltem coaguli denſatum.

LVI. Notum quoque ex *Hippocratis Aphoriſmo 6to, ſectionis 6ta*, quod Hæreditarius Calculus, isque imprimis, qui ſenes & ætate provectiores apprehendit, difficulter ſanetur. Omninò itaque par eſt, ut hi præ reliquis Medico curanti aures præbeant benigniores & obſequentiores. Tenaciter adhæreſcentem veſicæ Calculum, medicamentis vix extirpari, & periculosè excindi ſola inflammatio & febris ipſaque tandem mors veſicæ hanc dilaniationem, citis quaſi pedibus inſequens, abundè teſtatur. Magnus etiam & ramoſus, per omnes renum ſinus diſperſus, expulſioni reſiſtit ſtrenuè.

LVII. *Sexum muliebrem* Calculo non adeò eſſe obnoxium, vel non tantos in excretione ſuſtinere dolores atque *virilem*, brevior & latior veſicæ cervix videtur perſvadere; per illud enim viæ compendium Calculi materia antè arenulatim excernitur, quam cogi & injuſtæ magnitudinis Calculum aſſurgere poſſit. Concreſcunt tamen nonnullis *mulieribus* Calculi, hique æquè magni atque *viris*.

LIIX. Morbo per longum temporis intervallum, levibus & parvis; non verò acutis acceſſionibus infeſtante; Calculis etiam parvis & rotundis exeuntibus; inflammatione exulante renum; nec partium conſentientium intemperie confirmatâ; viſceribus cæteris & venoſo genere à cruditate vacantibus; Alvoque præſtante obedientiam, & æger & medicus non deſperabunt.

LIX. Similiter ſpe bonâ fruſtrari non ſinunt, parum ulcerantes lapilli & arenulæ; urina quoad colorem, ſubſtantiam & contenta ferè naturalis; cibi minus faſtidium; ſitis

levior; vigiliæ, præsentes nullæ; Juvenis robustus boniquē habitus, nec à natura vitiatæ & dispositæ partes. *Innata namq; Calculorum fœcunditas*, inquit *Aretæus lib. 8. c. 3. ut ad sterilitatem commutetur fieri non potest: faciliùs enim uterum concipiendo fœtui inhabilem quis reddat, quàm Calculis generandis aptos renes à calculorum generatione prohibeat, &c.*

MEMBRUM VI.

De Methodo Curativâ *& primo* De Calculi Præservatione.

LX. Prolixiùs fortè Calculi naturam excussimus: iniqui essemus, si Curæ ipsius non daremus partes aliquas. Præcedat autem *Præservatio*, quam paucis comprehendit *Hippocrates 6. Epid. com. 1. t. 5.* ἐπλινύειν, inquit, *non convenit, sed exerceri, non repleri, Juvenes veratro purgare, poplitem incidere, per Urinas evacuare & mollire*. Perficitur DIÆTÆ Regulis, PHARMACIÆ Poculis, CHIRURGIÆ Adminiculis.

LXI. Ideò ad DIÆTAM & legitimam *sex Rerum nonnaturalium* administrationem primo collimamus oculo. AEREM purum serenum & temperatum præcipimus; Impurus & turbidis incrassatus nebulis ne corpus inficiat, aut illud exiccantes solis radii ambiant, aut Renes indumenta calida obtegant, prospicimus.

LXII. VICTUM quoad *Quantitatem* temperantiæ legibus definimus. Quæ quamvis vel maximè *in nephritide* requiratur; studiò tamen à plurimis negligitur: ubi fercula ferculis; acetaria acetariis; fructus fructibus; cruda coctis & in prima & in secunda mensâ, tertiâ etiam, superadduntur: Pisces, carnes, recentes & salsi; variorum generum assa, elixa conchylia, ac (ne quid excidat) multa farciminum, minutaliumque, placentarum item, operis pistorii, genera, uno & eodem epulo ingurgitantur, aut ad multam satietatem vorantur. Ex tantâ ciborum varietate in ventriculo promiscuè congestâ infinitas cruditates & turbas excitari, quis igno-

ignorat? dum alia citiùs alia tardiùs molleſcunt & in corpus dividuntur. Sed cum plerique ut velint vivant, idcirco etiam pati quæ nolint, neceſſe habent: Interdum quod largiori ingeſtione peccatur digeſtione iterum & ſequentis menſæ parſimoniâ in quantum corrigi poteſt.

LXIII. Quoad *Qualitatem*, cibum commendamus εὔχυμον καὶ εὔπεπτον, cauſæ ac ſemini νοσοποιῷ ἀντιστατικὸν tenuantem in obeſis citra acredinem, & lubricantem in gracilibus; non ♀reum, mucilaginoſum, viſcoſum, aut exiccantem & calefacientem; non nimiùm ſalſum & aromaticum, quia *aromata* plurimum conferunt ad ♀ri generationem, *Paracels. de morb.* ♀*reis c.10.* quæ verò vehementer ſalſa ſunt, exiccando Renes ad arenularum generationem promptiſſimè diſponunt. Faciunt ad ſalivam *aves in montibus degentes, baccis forſan ſaturati juniperis.* Carnes conveniunt *agninæ, vitulinæ, vervecinæ, bubulæ juniores cum paſſulis, croco, macere & cinam. conditæ.*

LXIV. De ſolo *pane* ſollicitè admonet *Trincavellius*, eum eſſe utiliorem, qui non ſit omninò expers *furfuris*, & minimè probandos eſſe panes, qui albiſſimi ſunt, & ſimilaginei appellantur: imò furfuraceum panem commeſtum in prima menſa detergendo adjuvare dejectiones alvi. Sit autem iſte panis benè fermentatus, ſubactus & coctus, ſale conditus, quandoq; & *aniſo* aut *fœniculo.* Cæterum *ova* proſunt *tremula. Carnium juſcula* ſine noxâ palato blandiuntur.

LXV. *Fructus Cynosbati* à lapillis mundati, exiccati, & cum vino cocti, ſaccharoque ac cinamomo (quod ἐνέργειαν quandam aperiendi & meatus urinales roborandi continet) aromatiſati laudibus in immenſum extolluntur. *Aſparagi Turiones*, primis menſis comeſti renes ab arenoſis impuritatibus egregiè mundant. *Butyri, Olivarum olei & aliorum pingvium* uſus, (quia latentem eduliorum ♀rum adhæreſcere non permittunt) præſervat inſigniter. *Juſcula Aſparagi, Petroſel. Fœnic. & ſimilium* valdè conducunt. *Jus Cicerum rubr. & decoctum Glycyrrizæ* egregium eſt. *Raphanus* ut injectum ſal liquefacit, ſic ♀rum in corpore reſolvere creditur; *Nuces Fagi, Piſta-*

ſtacia, Pineæ, Amygd. amar. Perſicorum & Ceraſor. nuclei, Juniperi grana, Alkekengi fructus &c. vi ſpecificâ parili gaudent.

LXVI. In POTU *nephriticus* aquam craſſam limoſam ac arenoſam fugiet omnem: vina ♀rea generoſa, craſſa item & nigra, qualia ſunt *Hiſpanica* nunquam delibabit: ſibi contrà cereviſiam granis coctam bonis & benè claram, non recentem & feculentam ſed benè depuratam, & mediâ ætate conſiſtentem, nec non *Lithontripticorum* virtute imprægnatam propinabit. *Græci Medicinæ ſcriptores* laudarunt *potum aquæ tepidæ*, ante cibum vel *potum aquæ frigidæ* inter cibos ad extingvendum *renum* incendium. Hinc paulò impuriorem arte coctionis correxerunt, de qua *Gal. comm. in l. Hipp. de aer. aq. & loc. c. 4. & 5.* Deinde & *6. Epidem. comm. 4. §. 10.* Locus uterque lectu meherclè digniſſimus & *Calculoſis* etiam atque etiam perpendendus. *Svaſu noſtro* ſub ingreſſum lecti plenis *lactis* vel *ſeri caprini* poculis, ſiccans renum & jecoris calor felici ſucceſſu hodiè temperabitur.

LXVII. Unus moderatus & ante cibum ſuſceptus MOTUS CORPORIS *Nephritico* probabitur; ſecus *immoderatus*, qui calorem renum auget, eorum pingvedinem reſolvit, Calculorum & Arenularum generationem promovet. Ab immodico VENERIS exercitio non monitus abhorrebit; nam & hoc exiccando renes ad calculum mirè diſponit & habilitat. Unde *Juvenis ille* in vita cœlibe calculi paſſiones nullas: *Maritus* verò, & in veneris caſtris miles factus ſtrenuus, plurimas ſanè experiebatur.

LXIIX. Nullos in SOMNO & VIGILIIS errores committet: Quia *ille* corpus ſegne reddit, excrementis replet; *Hæ* ſpiritus reſolvunt, renes & alias corporis partes enervant. Leviùs tamen peccabit *ſomno* indulgens quàm *vigiliis*, modô ſupra dorſum aut ſtrata dura cubans non indormiat, quia hoc cubandi modo *renibus* præternaturalem quandam caliditatem & ſiccitatem neceſſariò imprimet, quæ poſtmodum, ut concauſa efficientem principalem inſigniter juvat. *Diurnus poſt meridiem* Nobis non eſt ſuſpectus, quicquid artis noſtræ fundatores contra eum moneant.

Nam

Nam æquè calorem innatum refocillare, concoctionem promovere, corpus distributioni humorum præparare, & facultates tàm animales quàm naturales firmiores ac vegetiores reddere videtur. Suffragatur rationibus aliis, *Caspar. Hoffmannus, Medicinæ dictator incomparabilis, in Altorphinâ Noricorum.* AFFECTUUM ANIMI moderatio coctiones omnes felicitabit; Intempestiva verò commotio crudum in venas sangvinem præcipitabit, & in angustis renum meatibus fæces in immensum congregabit.

LXIX. Hæc si in REGIMINE DIÆTETICO ad nutum transigantur, & nihilominùs idonea *Calculo* excrementa producantur, tunc salubre PHARMACEVTICES implorandum est auxilium; cujus ope ita quemcunque præmunire possumus, ut incassum prehendant & excrucient *Calculi.* Nimir. quotannis sub *Veris* & *Autumni* initium per medicamenta electivè trahentia saburram humorum serosorum & ☿-reorum subducimus, in hunc vel alium modum:

℞. *Rad. Liquir. Althea, Ononid.*
Malv. Fœnic. a. ℥iii.
Flor. Malv. Genist. viol. a. m. ſ.
spec. Diair. simpl. Off. Mesp. a ℨiſ.
Hordei integri, cicer. rubr. a. ℥ſ. ℨij.
Sem. 4. frig. maj. ℨj.
Gran. alkek. ℨj
Cinam. el. ℥ſ.
Caricar. pingv. sebest. a. par. iij.
Aq. pluvial. ℔ iij.
Pimpinell. ℔ j.
vini odorif. ℔ ſ.
Coqu. in diplomate ad 3tiæ partis consumpt.
Colentur aliquoties f. l. a.
cum sach. albiss. ℥ iſ.
CLARETUM
S.
Digestiv auff etzlich mal.

LXX. De hoc ut corpus εὔπορον fiat, manè jejuno ventriculo tamdiu bonum haustum propinamus, donec omne assumtum est. ♀rum enim in corpore humano efficacissimè resolvit, viasque urinarias aperit mirabiliter. Simile encomium merentur *ex ipso ♀ro parata medicamenta*, utpote quæ præter vim digestivam simul resolvendi potestatem habent. Ideoque eorum usus frequens non potest non esse maximè proficuus.

LXXI. *Peractâ humorum & viarum præparatione* has pro *purgatione* commendamus pilulas, humores ♀reos, ⊖sos, & mucilaginosos è partibus, etiam profundissimis radicitùs elicientes:

℞. *Mass. pil. ♀rear. querc.* ℈j.
Extr. diacnicu
Jalapii gumm. a. ℈ß.
⊖ *petrosel. gr. vij.*
Cum spir. ♀. vel alio f. pil.
nro. xv.
Involutæ *crem.* ♀. vel *pulv.*
Liquir. D. in Pixid. S.
Abführende Stein-Pillen.

LXXII. *Delicatulis* his quidem in minori *dosi* satisfacimus, quæ tamen non minùs efficaciter operationem suam perficiunt, facultatem expultricem excitant & promovent. Descriptio talis est:

℞. *Flor. Mercur. argent. gr. iij. vel iiij.*
è quibus cum momento
Extr. Rad. ononid. vel
selinor.
f. pil. nro iij. vel iiij.
Inauratæ D. S. ut suprà.

LXXIII. Ita *Asarinis, Raphaninis, Helleborinis*, ⊕*latis* & ☿*ialib. potestatibus* vomitiones non sine fructu prolicimus, si *vomendi desiderio* quis flagret, & *cruditas* quædam peculiaris *ventriculum, hepar, lienem* cum partibus quibusdam conterminis, perque vasa conspirabilibus obsideat. Siquidem

dem vomitiones ad præcavendum Calculum à *Paræo lib. 16. c. 37.* pro singulari habentur remedio, quia & hoc modo antecedens calculi causa commodissimè revellitur, inq; diversum trahitur. Nobile est ⊖ ⊕*li vomitivum. Gilla* secund. modum *Crollii* parata, & *in Basil. Chim. tit. 2 p. 119. descripta. Crocus & infusum vitri* ℥ ij *&c.*

LXXIV. Et hæc ut *verno* & *autumnali* tempore fiant, monemus. Interim *diebus intermediis* necessitate id urgente sequentem *syrupum* cum *pilulis nemo* aspernabitur:

℞. *Syr. de Alth. Fernel.*
vel si desit, *simpl.* ℥ ij
syr. viol. simpl. ℥ iij.
Spir. Junip.
Anisi a. ʒ iij
spir. ⊖*lis rectif.* ʒ j. ℈ j.
M. D. ad Fict. S.

Stein-Safft/darvon des Tages dreymal.

℞. *Thereb. cypr. pellucid.* ʒ ß.
Rhab. omnib. notis probati & pulverisati ʒ iij.
Extract. parietar.
vel fruct. alkek.
Thereb. coq. in aq. fragor. q. s. ut induresc at. Formentur exinde pilulæ mediocres num. CCLII.
Involutæ *succin. alb. præp.*
D. S.

Præservirende Stein-Pillichen auff einmal num. XXI. mit obigem Safft zu nehmen.

LXXV. Materiam certè propter magnam ingredientium vim strenuè removebunt, à Calculisque insigniter præservabunt. Nam de THEREBINTINA refert *Amatus Lusitanus, Centur. 2. Curat. 68.* quendam Monachum cum articulari morbo simul & nephritico sæpiùs corripi soleret, & nullo remediorum genere convalesceret; tandem assiduo

Thereb. usu non solùm liberum à præsentibus morbis evasisse; sed & à futuris eorum insultibus se planè tutum præstitisse Quantum verò RHABARBARUM *Renibus, hepati*, ac *ventriculo* prosit, præcipuè datum in substantiâ, declarat in consiliis suis celeberrimus Medicorum, *Crato à* Crafftheim *Consil 153.* Confirmant & sciunt omnes periti medici, nec nos noctuas athenas mittere decet.

LXXVI. Pro *ventriculi confortatione*, alimenti distributione, caloris nativi suscitatione, redivivi recreatione, actionum jecoris & renum roboratione hæc in *formâ solidâ* parata *confectio* est magnifica, de qua tantum horâ unâ ante *Cœnam* & *Prandium* sumitur quantum duo cultelli cuspides comprehendunt:

℞ *Spec. Diarrhod. Abbat.* ℥ij
Diari Quercet. ℥ij.
Magister. Succini
Salis ononid. a. ℈ij
Sach. Rosati tabul. ℥ij.
ol. Cinam. g. iiij
anisi totidem.
M. D. ad Scatul. S.
Præservativ-Trisenety vor
den Stein.

LXXVII. Ita semper in *statu Præservationis* astro coagulationis aliud similiter exaltatum contrario aspectu opponendum est, cujus radiis illud vel planè destruatur; vel ejus influentia effectu frustretur. In quem finem *olei juniperini* guttulam unam vel alteram *pelle passularum* inclusam sæpiùs deglutiendam, aut ante prandium cœnamve *avellanas* aliquot comedendas *Joh. Crato in Consil. à Scholtz. coll. consil.* 140. 141. admirando successu exhibuit.

LXXIIX. Nos alternis vel singulis diebus usum *Bacc. Junip. Rohob. Junip.* ut & *Spir. Junip. Spir. Fragor.* ac similium non dissvademus, quia totius substantiæ ratione tàm *renes* & *ureteres*, quàm *vesicam* ab infarctu arenularum videntur liberare. Quemadmodum & digna laudum præconia,

spi-

Spiritibus ⦶tri, ♀ri, ⊖lis, ⊕li, aliisq; acetosis, esurinis dictis, non derogamus, quorum sanè paucissimæ guttulæ *ventriculum* primò ita roborant, ut ♀rum non secus ac strutiocameli stomachus ferrum, absumat & dissipet, postea in *renibus* vel *vesicâ* cum *Conserv. flor. Malv.* aut *violar* eundem aciditate suâ ☿iali resolvendo imminentem coagulationem planè prohibent.

LXXIX. Sed hoc dissimulare non possumus, hujusmodi *Spiritus* in nonnullis subjectis humidum Balsamicum partibus insitum ante tempus consumere aut destruere: in illud enim per vim exiccantem egregiam non ita benignè agunt. *Non est panacæa*, (inquit Angelus Sala de spir. ⊕li) *uti quidem sibi persvasere multi, qui omnia ad pauca intempestivè & dispendio potiùs quàm compendio reducere conantur; quin propter qualitatem acrem & valdè incisoriam non potest non graviter offendere, si detur in morbis & naturis quibus non debet*. Hæc Sala. Idem de aliis judicium. Ideò ab eorum usu immodico cavebunt sibi gracilioris staturę homines seu exsucci & juncei illi, quorum valetudinem etiam auræ mutatio variat. Potiùs ubi intemperiem quandam calid. & siccam in renibus, vel alibi persenserint, eam per *alterantia* & *lubricantia* corrigere & ad statum naturalem aut naturali proximam reducere annitentur.

LXXX. CHIRURGIA non exiguam *præservandi* ansam præbet. Nam quibus ingens sangvinis copia in venis coacervatur, ea iterum moderatâ venæsectione educitur, impurumq; ac lentum, à salubri & puro secernitur, calida simul renum intemperies emendatur. *Jecorariam* autem chirurgum secare, *Saxonia in Pantheo Medicinæ lib. 3. c. 41.* jubet. HÆMORRHOIDES cum à multis morbis liberent, simul & à *Calculo* præservabunt. Ita enim expreßè habet apud *Hippocratem Aphor. undecimus sectionis sextæ*: τοῖσι νεφριτικοῖσι αἱμορροΐδες ἐπιγενόμεναι ἀγαθόν. Videatur de hac re ulterius *Galen. in comm. Hipp. 6. Epidem. 5. com. 25. 6. Epidem. 3. com 37.*

MEMBRUM VII
De Calculi Curatione
Thesis LXXXI.

CALCULUM ipſum quod concernit, eum vel *inſtrumentis* & manuum ope integrum; vel *medicamentis* attritum & comminutum auferrmus, viis per quas tranſire debet, priùs ad hunc finem præparatis. Quod ſi tamen ſymptomatum vehementia omnem ad ſe curam trahit, iſtis non minori ſtudio à nobis ſuccurritur per DIÆTAM, PHARMACIAM, CHIRURGIAM.

LXXXII. Inter cætera, quia *Calculi* morbus longus ſuâ naturâ eſt, VICTUS rationem ægro præſcribendam eſſe ducimus non *plenam*, quæ vires augeat; non etiam *tenuem*, quæ diminuat, cum *ἐν τοῖσι μακροῖσιν ἀεὶ πάθεσι, καὶ ἐν τοῖσιν ὀξέσιν οὗ μὴ ἐπιδέχεται σφαλεραί αἱ λεπταὶ καὶ ἀκριβέες Δίαιται* Ut habet *Hipp. 1. aph.* 4. Sed *mediocrem*, quæ eas conſervet: In ipſis tamen acceſſionibus à cibo abſtinere jubemus, aut victum ſaltem tenuem commendamus *1. aphor. 11.* tantòque tenuiorem, quantum dolor & reliqua ſymptomata magis infeſtant, *1. aphor. 7.* memores interim, quod, *τῇ ὥρῃ καὶ τῇ χώρῃ, καὶ τῇ ἡλικίῃ, καὶ τῷ ἔθει* ſemper ſit aliquid concedendum, ſecundum *ſectionis primæ Aphor. 17.* Sic *humidioribus* & *obeſis* corporib. quæ Calculus infeſtat, audacter tenuem victum injungimus: *Siccioribus* verò & *gracilioribus*, mediam inter extenuantem & impingvantem victus rationem præſcribimus.

LXXXIII. *Acceſſionem* ubi evaſit Æger, quoniam laboribus jam fractus eſt, eum reſtaurare contendimus, animadvertendo, quod quæ ſenſim evacuata ſunt corpora, ſenſim reficere oporteat, *2. aphor. 7.* quæ verò brevi, repentè; quodque cibi liquidiores ad citò reſtaurandum magis apti ſint, cum faciliùs ſit potu refici, quàm cibo, & humidum alimentum citiùs tranſmutetur, quàm ſiccum, ſicuti patet ex *lib. de alimentis* & *2. aphor. 11.*

LXXXIV. PHARMACIS universalibus vel coarctatas vias dilatamus & dolorem mitigamus; vel primas vias per *alvum* leniter expurgamus. Hac in re ex emollientibus, laxantibus & anodynis parati *Clysteres* pluribus scopis satisfaciunt, quos ideò reliquis medicamentis tutò præmittimus, exiguam non rarò liquoris injiciendi copiam constituentes, nimiamque viscosorum quantitatem excludentes, ne transitus impediatur, aut distentis *intestinis & Renibus* compressis dolor potiùs augeatur, quàm minuatur. Id, quod *Ruffus Ephesus* æquâ lance perpendit, *de renum affectib. c.* 4.

LXXXV. Recipimus autem pro Clystere,

Rad. althea ℥i.
Lil. alb. cichor. a. ℥ſ.
Herb. malv. viol. pariet. a. Mj.
flor. chamæm. Rom.
Melil. verbasci a. Mß.
sem. lini, fœnugr. a. ℥ß.
Petrosel. ʒj.
Coq. in s. q. aq. ad 3tias
℞. *Colaturæ* ℥x. *vel* ℥xii.
Elect. de succo Rosar.
de psyllio a. ℥ſ.
ol. viol ℥j
anethi ℥j.
⊖*lis gemmæ* ʒſ
f. l. a. clyster, horâ & temp.
conven. applicandus.

LXXXV. Si *Clysteres* intempestivus pudor non admittit, alia *lenientia* in promptu sint. *Elect. Elescoph. Diasebest. De succo Rosar. Cassia recens extr. elect. lenitiv. antinephrit. Querc. Extr. Rhab. Diacarth. syr. Rosar. sol. Dia*♀*rum Querc.* & nunquam satis laudatum *Extr. Panchymagogon Crollii.*

LXXXVI. Aut de *liquore hoc* ♀*reo* per aliquot dies *manè, de merid. & vesperi*, pro dosi haustum unum propinamus.

℞.

℞. *Aq. viol. malv. a.* ℥*vj.*
ferventib. infundatur
♀ ⊕*lati* ℥*ſ.*
Mixtis & diſſolutis add.
Aq. Cinam. Bugloſſatæ ℥*iij.*
ſyr. viol. ſolut. ℥*iij.*
vel *Roſar. ſolut. ana.*

LXXXVII. Si vehementioribus per alvum & urinam evacuandi modis ſub initium tententur partes affectæ, periculo non vacat; nam ſtabulantes in primis viis humores vitioſi vi quadam ad *renes* deturbantur, ipſeque leviter ſe movens aut quietè agens *Calculus* motu violentiori in anguſtos urinæ meatûs præcipitatur & impingitur. Abſolutis mitioribus ad valentiora tunc progrediendum, non neglecto tamen ſemper eorum delectu; διαφέρει δὲ καὶ πάθημά τε παθήματος, μέζόν τε καὶ ἔλασσον, καὶ χρεὼς χρεωτὸς καὶ θεραπείη θεραπείης, ut ait *venerandus Senex* 1. *de Morb.*

LXXXIIX. Ubi *Clyſter*, vel clyſteris loco *leniens aliud* officio ſuo erit defunctus: mox ad *venæſectionem* eſt properandum; modò eam uſus & neceſſitas expoſtulaverit. Præſente plethorâ & virium robore vena findenda non (*ut rectisſimè Pereda*) propter *dolorem*; hic enim vires dejiciens, potiùs eam impedit: neque propter *morbum*, quia lapis ſui ablationem indicans ſangvinis miſſione excerni non poteſt: ſed propter *morbum magnum*, qui futurus timetur nempe *inflammationem*, quam nimiùm dolentes aut calentes partes, hinc inde alliciendo ſangvinem, concitare poſſunt. Favent huic intentioni viri in Medicinâ graviſſimi, *Reiner. Solenander*, *lib. Conſil. Sect.* 1. *conſil.* 15. *Læl. à Fonte conſult.* 1. *de Nephrit.* *Barthol. Turrianus in Buliatr. l.* 4. *c.* 3.

LXXXIX. De Poplitis venâ conſilium advertere licet *Hippocratis lib.* 6. *Epidem. t.* 7. tamen inter omnes non convenit, quia ſi h. m. in *Phlethoricis* procedatur, facilè, lapſu proclivi, ad locum adfectum humores traherentur; *nonnullorum* ex mente *interna cubiti vena* magis tundenda erit, quæ affluẽtem ſangvinem à *renibus* revellit. Facto hoc non inconſultò

&

& *poplitis* vena aperitur, quo renum repletioni succurritur. Quod si verò procul absit insignis *Plethora*, *sola hæc*, aut quæ in *malleolo* est, secabitur.

XC. Quantitas mittendi sangvinis viribus æquanda. Quæ si adhuc firmæ, *largiorem*; si verò doloris vehementiâ prostratæ fuerint, *parciorem*; vel *hirudinum appositionem*, aut saltem *crurum scarificationem* requirunt. Et quamvis *Galenus* tantùm evacuare jubet, quantum peccat, e. g. si ratione copiæ ad ℔j. peccaret, unâ librâ detrahendus esset sangvis: hoc tamen, ut habet *subtilis ille Capivaccius, lib. 3. prax. 1. c. 28.* non tam in lapide actu genito, quàm cujus metus est, attendendum, cum ille, qui jam adfligit, vires, ut dictum, mirum in modum prosternat.

XCI. ΛΙΘΟΝΤΡΥΠΤΙΚΩΝ, ♀rum domantium, ♀reos & infernales dolores prohibentium, ⊖liaque in *Microcosmo* exorbitantia, resoluta nempe vel coagulata, ad mediocritatem reducentia, amplissimum, ditissimumque penu, provida, mater, NATURA, largissimè effudit, adeò ut cum *Fernelio* fateri cogamur, *nullam esse remediorum penuriam; sed nostram plerumq; eorum ignorantiam.* Cui etiam, ut subveniret benigna mater, pleraque *evidentibus signaturis*, inscriptisque characterismis, ita depinxit, ut res ipsæ & natura quasi nobiscum loqui, suamque indolem & dotes reconditas propalare gestiant; Quod *Euripidis* olim votum fuit, modò prudenti animadversione hanc *naturæ* loquelam & scripturam addiscere & percipere velimus, possimus.

XCII. Operantur vel *manifesta qualitate* serositate nim. & partium tenuitate viq; abstersoriâ, vel *peculiari & occultâ virtute.* Ex PRIMA CLASSE præcipua sunt *Rad. Gramin. Alth. Urtic. Ononid. Pimpinel. Herb. Malv. Bismalv. Flor. Genist. Sem. 4. frig. maj. &c.* è quibus, ut & seqq. eliciuntur virtuosissimæ aquæ & tincturæ, subtilissimi spiritus, non ingrata olea, extracta, magisteria: Conficiuntur syrupi, conservæ, condita, trochisci, species &c. AD SECUNDAM CLASSEM referuntur *Petrosel. Saxifraga, Parietar. Milium ⊙lis, Fruct. Halicac. Alkek. Cynosbati, Baccæ Hederæ, Junip. Fructus lapidosis*

conclusi nucleis, Persicor. Cerasor. Malor. Armeniac. Lapilli Mespilor. & quæ calculosis prodesse tacito veluti indicio innuunt *alia*.

XCIII. Sic *pleriq; lapides* lapidem in homine resolvunt. Ipse *ex humano corpore calculus* exectus vel excretus hoc præstat insigniter: *Lyncis, Prunellæ, Lap. Judaic.* Ipsi *silices* ad miraculum comminuunt. Medicina Calculi *Crystallus* est, qua non præstantior, felix qui potest præparare, inquit *Paracelsus*. *Lapidis ex Armenia* allati & veluti gemma nobilis (*Nephriticum dicunt*) in armillis vel alio modo extra corpori, inprimis verò arteriis alligati, stupenda & admiratione digna vis est. Innotuit ea cum aliis *Joh. Francisco Ulmo*, quam plenis buccis deprædicat *de occult. Medic. propriet. lib. 2. cap. 7.* Fidem confirmat fide dignus *Anshelm. Boeth. de Booth, de lap. & gemm. lib. 2. c. 10 p. 1226. & 1236.* *Corallorum Oculor. 69. Testarum Limacum* elegantissima Magisteria experimento quis non cognovit.

XCIV. *Ex interna* quoque signatura, salia resolvendi vi prædita, & quæcunque ⊖lino abundant spiritu coagulatum in *Microcosmo* sal resolvunt. ⊖ *urinæ hominis* contra ♀rum & calcul. singulare est *Croll. de intern. signatur.* ⊖ *volatile succini* in olei destillatione collo retortæ adhærescens colore croceo s. flavo, nulliusque insignis acrimoniæ particeps tanquam efficacissimum deprædicatur à Libavio, *Tom. 1. Syntagm Arcanor. l. 8. c. 19. Sal ♀ris fixum* excellentissimum est. *Sal ⦶tri. ⊖. item ♀ri Crystallinum. Magister. ♀ri ⊕lat. Crystalli ♀ri,* calculo obsessis egregiè opitulantur. Ut experti testantur è plurimis *Quercetanus in consil. de Nephrit. & Crollius in Basilicâ Chimicâ.*

XCV. *Spir. urinæ, spir. ⊕li, ♀ri, ⊖lis simplex* aut *♀risatus* vel *⦶tratus, ⦶trosoq; impregnata spiritu* eximias in calculi solutione vires obtinent. *Ol. ludi humani* commendat *Paracels. Tr. 2. de Morb. ex ♀ro c. 1. Spir. calc. vivæ* ritè præpar. ut ad *Podagram*, sic & ad *renum* & *vesicæ* Calculum potentissimè valere tradit *Rhenanus in Clavi s. Manuduct. in Lib. Parac. Sangvis Hirci*, si durum *Adamanta* solvat, quidni & Calculum?

San-

Sangvis leporis, pili ejusd. & pellis, ipseq; totus, imprimis Martio vel Majo combustus, Calculos exigit, & renes mundificat, fortè, quia *Malvis, Brassicis, Nasturtiis, aliisq; Lithontript. herbis* tunc temporis vescitur. *Ciceres rubr. fabæ, ⊖ stipitum fabar.* ob ⊖ amar. & abstersivum, quod ex terris eliciunt, (& ob quod in nonnullis locis segetibus circumferuntur, quo dulcius evadat frumentum) Calcul. feliciter pellunt. In *Millepedib.* sive *Asellis* & *Oniscis* (de quibus *Dioscor. l. 2. c. 34.*) efficacissima sanè vis est. Videmus *Ligna* & *Marmora* etiam durissima ab ipsis exedi.

XCVI. Sic *Muscus Marinus*, Gr. βρύον θαλάσσιον, quia in salsâ terrâ nascitur, multum ⊖lis habet, & inter herbas salsuginosas refertur, quemadmodum & *Kali*, & ille quam *Usneam* dicunt. Hujus *Musci*, vel etiam *terrestris* (*Lycopodij dicti*) decoctum ac ejus liquor stillatitius Calculum frangit, minuit, expellit. Præ cæteris autem *Muscus lapideus & saxatilis*, [ut sentiunt Botanicæ Professores *Dodon. Histor. stirp. Pempt. 3. l. 5. c. 14. Taberna mont.* βοτανολογ. *part. 2. c. 97.*] Sabulum ex *renibus* expellit, & ad *podagram* exhibetur, quod ille in sylvis sabulosis ac inter muscosos lapides nascatur, quemadmodum & illæ herbæ, quæ *saxifragæ* sunt, inde *Calcifragæ* evadunt. Quanquam ut præclarè ostendit quidam *Criticus* hujus ætatis celeberis. *Calcifraga* & *Saxifraga* dici potest quælibet herba, quæ *Calculi* frangendi vim habet, attamen commodiùs illa herba *Calcifraga* vocatur, quæ *Calculum* minuit, & *Saxifraga*, quæ nascens *saxa* frangit.

XCVII. COMPOSITA & MAGISTRALIA si quis exoptet, longâ serie descripta hinc inde inveniet. *Nobis* præcipuè arridet *cū tincturis, & Essentiis*, Magisteria *nec non alia beneficio Chimiæ*, ex his per compend. concinnata, non quidem *sacharo* tumida, *virtute* autem turgida, minusque fastidiosa. Subsequentes interim *species Nephriticæ* universale ad Calculum & ♀reos morbos erunt remedium, idque propter varias signaturarum formas. Auroris continuis ʒß. vel ℈ij. in *aquis specif. Ononid. Petrosel. Terrestris Hederæ* (Mulieribus

in *Aq. Artemis, Meliss. Baccar. Junip.*) deguſtentur.

℞. *Magiſter. Oculor. Cancr.* ʒij.
Corallor.
Succini alb. a. ʒj.
⊖ *Lapid. Percar.*
Microcoſmici fixi a. ʒſ.
Cryſtall. ♀ ʒiſ.
Ol. Cinam. ℈ſ.
Sacchari candi alb. ℥iiij.
M. F. Omnium pulvis ſubtiliſſ.
D. ad Scat. S.
Vermiſchtes Stein-Magiſterium.

XCIIX. Franguntur lapides, & ad minuta ſecernuntur, ſabuloſæque hypoſtaſes per urinam expelluntur, ſi alternis diebus in ſyrupo vel brodio de conſignato *ſpiritu gutt. 15. vel 20.* aſſumantur.

℞. *Spir.* ⊖*lis rectif.* ʒiiſ.
⊕*tri rectif.* ʒiſ.
Spir. fragor. ʒij.
Rubeat cum ſyrup. viol. ſimpl. ſ. q.
S.
Stein-Spiritus.

XCIX. Nec minùs celebris & virtuoſa eſt hujus *Aquæ pellentis* & *confortantis* operatio, ſimùl omnem *Iſchuriam, Dyſuriam,* atque *Stranguriam* citra moleſtiam ſolvens.

℞. *Aqu. Fragor.* ℥iij
Beton.
Saxifrag. a. ℥ij
Spir. fragor.
Berber. a. ʒj
Syr. Rub. Idæi ℥ij
Berber.
Fragor. a. ʒij

Syr.

Syr. Viol. ℥j
Spir. ⊖*lis* ♀*ti aut* ⊕*trati* ℈*iß*
M. D. S.
Stärckend Treib-Wasser im Stein
wehen

C. *His* & centum *aliis specificis* ex arte signatâ, totaque substantiâ internum *Calculi* principium λιθοποιητικὸν & congelativum extrahentibus & dissolventibus præcipua curationis pars consistit. Aureos alios, quos de SIGILLIS & variis characteribus insignitis *pentaculis* nonnulli pollicentur montes, pede tacito transilimus, utpote qua viâ immorari turpe est *Christiano Medico*. *Galenus* ipse, quicquid est talium μαγγανειῶν ut falsas καὶ ὀυδένα λόγον ἰατρικὸν ἐχούσας repudiat, omnesque τῶν περιάπτων λῃρώδεις μεταμορφώσεις improbat, ut scribit *Simon Majolus, Tom. 2. canicular. colloq. 2.*

CI. Si *Ureterib. illapsus Calculus* ob loci vel angustiam, vel naturæ excernentis infirmitatem ulteriùs progredi nequeat, dolorque gravis exerceat; nec non ad *coxam*, *vesicam*, testes & *penem* cum assiduâ mejendi & exonerondæ alvi cupiditate se protrahat, inungendo locum affectum *emollientibus* CUCURBITULAS *sine scarificatione cum multâ flammâ* apponimus, deinde ad inferiora per obliquam *ilium* positionem easdem deducimus ac protrahimus. Ita præter id quod *dolorem* sedamus, Calculum per *ureteres* in *vesicam* transponimus. Id quod in scriptis suis nos latere noluit non vulgaris notæ Medicus, *Frambesarius, Consult. 12. & paræus*, Chirurgus peritissimus *l. 16. c. 38.* qui simùl Frictiones superne deorsum vergentes cum linteis calentibus maximoperè extollit. Ad eundem scopum *fomentationes*, *insessus*, *sacculi* etiam collimant.

CII. SECTIONEM *reliquis mediis* nihil juvantibus, *tandem*, sed maximâ cum præmeditatione adhiberi posse censemus, præsertim cum unica spes salutis in hujusmodi sectione adhuc supersit. Meliùs enim anceps experiri auxilium, quàm nullum: multaque in præcipiti periculo rectè fi-

unt, aliàs omittenda, *ut Celsus habet l. 3. c. 18.* Cujus nihilominùs severum monitum oculis nostris obversatur, dum inquit. *libro 7mo cap. 26. Non omni tempore, nec ætate omni convenire sectionem, nec in omni Calculo.*

CIII. RENALIS omnibus terrorem incutit, cultrumque è manibus excutit. Circumfertur quidem è Monstreleti chronicis historia *nobilis cujusdam Sagittarii Modunensis, Calculo renali nimiùm quantum divexati.* Cui cum jam morti adjudicatus esset, concedente *Magistratu* ob nictantem petitionem *Medicorum Lutetianorum*, venter apertus fuit, quô *Lapis* perquireretur, & locus Lapidis observaretur. Repositis intestinis vulnus consutum fuit, ipse verò *sanitatem pristinam* adeptus est, sententiâ quâ morti erat adjudicatus remißâ. Hanc historiam citat *Paræus*, *lib. 24. c. 19.* eamque non omnem modò admirationem sed & fidem superare ait.

CIV. VESICÆ vero *Calculum sectione extrahendi modus* in duplici consistit apparatu MAJORI vel MINORI. *In hoc* urethra: *In illo* ipsa membranosa pars circa collum vesicæ ad latera perinæi aperitur. Videatur *Paræus lib. 16. c. 42.* & *Franciscus Rossetus de partu cæsar. sect. 3. c. 6. 8. 9.* Uterque modus caret periculo, si dextrum inveniat operatorem.

CV. EXTRAORDINARIA Calculi utriusque cura symptomatum mitigationi studet. Inter quæ magis urgent dolor, egregium illud tactus symptoma, urinæ suppressio, erosio seu exulceratio. *Dolori* regulariter per anodyna & lenientia tàm interna quàm externa succurrendum. Conveniunt *enemata*, *balnea*, *fomenta*, *inunctiones*, constantes partibus quæ discutere, roburque insigne tàm vesicæ quàm Renib. addere pollent.

CVI. Egregiè sopit *Ol. Amygdalar. dulc.* Emplastro *de Cancris* vis levandi magna est. Illud hinc inde in consiliis suis *Crato* decantat, estque tale.

℞ Cancror. paria vj.
Bulliant in s. q. aq. puræ vel Lact.

Con-

Contund. rursumq; coquantur
Succus exprimatur, quo postmodum
imbuatur medulla panis albi, add.
Vitell. Ovor. numer. iij
Ol. Viol. vel Amygd. amar, q. s.

M. omnia in *Mortario* Extendantur
in panno lineo, quod
Renib. atque *ureterib.* applicetur.

CVII. *Ejusdem* emplastrum *de parietur.* Calculum ad delapsum egregiè sollicitat

℞ *Parietar. m. iiij*
Coqu. in s. q. ol. Amygd. d.
add. *Coepar. sub. Cinerib.*
coctar. num. iij
ol. Scorpion. ℥ß.
M. F. Emplastrum.

CVIII. *His* & *Similib.* nonnullæ Mucilagines, *Seminum, Fænugr. Lini, Altheæ*, & alia *Emollientia* commode adjunguntur. Cujusvis voto satisfaciet hocce membrorum regioni inunctum linimentum:

℞ *Ungv. Dialth.* ℥j
Rosat. Mes. ℥j
Sachari Saturn. ʒj
Croci gr. vij
Ol. coct. Scorpion.
Chamome.
absynth. a. ʒj
M. F. Linimentum molle
D. S.
Nieren-Sälblein

CIX. Si *mitioribus* non expugnetur immanis dolor, ad *Laudani opiati* & aliorum *Narcoticorum* usum compellimur,

&

& ut *vitali indicationi* per confortantia ſuccurramus, tacitè quaſi admonemur. De hoc autem quod eſt in formâ liquidâ, *remedio*, cochlear *unum* aut *duo*, exigente neceſſitate deguſtentur

℞ Syr. Diacod. ℥ij
Laud. opiat. ℈ß.
Tinctur. ♁ ij ℈iiß.
Eſſent ⊕*li* ℈j
M. D. S.
Stärck-Safft.

CX. Vel ſub ingreſſum lecti ea, quæ conſignata eſt *pilularum* quantitas deglutiatur:

℞ Laud. Opiat. gr. iij. iiii vel v.
Tincturæ Corall. guttul. aliquot
F. inde Pilulæ parvæ inaurandæ
D. S.
Linderungs-Pillen.

CXI. Urinæ difficultatem tollimus, dimovendo à loco ſuo, aut extra corpus ejiciendo lapidem. Elegans eſt ſententia *Hippocratis 2. coac. prænot.* Οἱ λιθιῶντες σχηματισθέντες ὥστε τὸν λίθον μὴ περιπίπτειν πρὸς τὸν οὐρητῆρα, ῥηϊδίως οὐρέουσι. Admonemur, *ſitus corporis mutationem urinam ciere.* Hinc ægros pedibus elatis concutere ſolemus. ALII ſi lapillus collo *veſicæ* vel *urethræ* initio impactus, doloribus conſvetis intenſiſſimis infeſtet, & urinam cohibeat, *cathetere argenteo, cãdelâ cereâ*, vel *Siphone*, cum dextrè uti noverint, rem expedire facilè ſolent. *Quidam* ſi circa glandem hæreat lapillus, *hamulis exilibus* extractionem feliciſſimè moliuntur. In fœminino ſexu ob commodam occaſionem meatum urinarium laxiorem dilatandi leviori negotio Calculo & iſchuriæ occurrimus præcipuè ſi inſtrumentum, quod ſimul & dilatare & apprehendere ſolet, adhibeatur. Non rarò quando ſangvinis grumæ aut craſſi & fœculenti humo-

res

res alii fundantur & dissolvuntur, eadem urinæ difficultas ampliùs non infestat.

CXII. *Apostemata* vel *ulcera*, si quæ conjunguntur propriis remediis sanamus. *Excoriationem* exiccantibus & detergentibus consolidamus, & si quæ alia ex latente diutiùs ac retentá materiâ acri, levi etiam occasione oboriantur *symptomata*, ea materiæ contemperatione & eductione plenariâ removemus. Prout hanc curandi cynosuram Amplissimum Medicorum Lyceum præfigit, quod myriades Practicantium, si eo nomine salutabuntur, abundè dictitabunt.

Atque sic, quantum hac licuit Συντομίᾳ, nostro satisfactum desiderio. Tendimus ad portum, & victis valedicimus undis.

ΘΕΩ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΙ

ΔΟΞΑ ΚΑΙ ΕΙΣ ΑΙΩΝΑ ΑΙΝΟΣ.

F Sub-

SUblimi feries sydera vertice,
Dum, CLAUDERE, pigrū tollis humo pedē
Et firmâ geminos mente petis Polos:
Factis si qua Virûm præmia fortium
Sunt dicata; piis in qua laboribus
Æquus Jova dari munera postulat,
Jam pridem è medio sustulit alveo
Doctum Sala caput; ter manibus dedit
Signum lætitiæ Sala pater suæ:
Cùm quondam Cathedræ pulpita scanderes,
Et seu *Philosopho*, seu *Medico* choro
Cedro digna dares emmata. Nunc novo
Gratatur calidis insuper ausibus
Plausu; teq; simul gestit ad æthera
Jamjam tergeminis tollere honoribus.

Clarissimo Viro
Dn. M. JOSEPHO CLAUDERO
Med. Cand. dignissimo, Physico Francohusano & Practico felicissimo hoc Amicitiæ monumentum posuit
Christoph. Schelhammer/
Med. D. & P. p. t. Rector,
Facultatis Decanus.

CLAU-

CLAUDERE, flos SOPHIÆ nitens, medentium
perenniclara gloria;
talis sciendi fervor, atque audax calor
mentem penitrarunt tuam,
naturæ ut haut satis parentis abdita
causasque novisse æstimes,
verùm & decorum per medendi munia
Machaonis castra insequi,
necemque sistere & moram lintri dare.
O ardua ausurum caput,
quæcunque summo Pelii in cacumine
dictâsse Chironem ferunt.
Hostes repelle sanitatis perfidos,
clademque debella, gregi
quam CALCULUS minatus est mortalium.
Hîc TE virum præsta gravem.
hîc Hippocrenen faucibus totis trahens
laticesque Pindi limpidos,
Spartam tuere: sic superbis emicans
præconiis, & præmia
laudum reportans digna virtutis tuæ
ILLUSTRE LUCEBIS jubar.

CLAUDERE

TE nostræ Universitatis nobile & generosum membrum paucis benevolentissimo ab animo profectis compello versibus. Comitetur porro conatus tuos Fortuna Practica, *quâ aliquot ab annis clares. In honore te habeant FRANCOHUSANI, qui doctos virtutumq; cultores dignis noverunt prosequi amoribus, & extollere favoribus. Consilia tua exoptent vicinæ Nobilium amplissimæ familiæ, cives, plebeji, & quicunq; peritè à morborum insultibus præservari & curari exoptant.*

GUERNERUS ROLFINCK, Phil. Med. Doct.
Pract. & Chim. P. P. Facult. Senior.

Quas,

QVas, CLAUDERE, catæ solerti indagine mentis
De CALCULO ponis theses,
Albo DOCTORUM quis non notet usque lapillo,
Promtis probetque calculis?

Adfin. e.p.
M. Michael Crellius Ecclesiast. Altenb.

FOrte suburbanô subter frondente Theatrô
ptopter Salaidos murmura, palor ego;
In *Paradisiacis* Phæbêæ *Tempesi* vallis
audio mœstificos terricreposque sonos
Scilicet Eumenidum, *Morbonia*, tetrica proles
congrege cum cœtû sic gemit atque fremit.
Quæsiit hanc *Erebi-Deus*: Ecquis Panicus, *Ate!*
Teque Tuo-que-meos terror & error habet?
Illa sed hæc singultanti vix tertiat ore:
Heû Pater! *heu! mi-miserum pelpellimur orbe genus.*
En queis compedibus, Scythicá ceu rupe Prometheûs,
ad Vestros vincta & victa relegor agros!
In cassum vires nostræ, Vis omnis inerma:
JENÆ ita *Pœonides* obtinuere *Deæ*.
Bellipotente fugant nos dextrâ. *Hæmorrhois* ivit,
atque *Hypochondriacis* nota *Melancholia*:
cumque *Dysenteriâ* per-iit circum-undique-serpens
Gangræna, & strepitûs *Æmula bombisoni*.
Gingi-que jam-*pedium* vix Ordo Machaônis Orbe
proscripsit, subitò en *Calculus* adjicitur.
Belle ita! *Confluges malesana, Pathemata nostra*!
Ite *die- rectâ, quà patet aula stygis.*
Et Tu *monstrigenæ* Domitor, CLAUDEEE, *catervæ*,
alter ô *Alcides*! *Macte Labore Tuo*!
Et dominis fatorum herbis expelle *Lapillos*,
ceu Tua proposita hæc *lemmata* docta docent.
Sic Tua purpureâ mactabit timpora mitrâ
Phœbus: SIC LAUDEM stellimicam SUPERAS.

M. Josephus Clauder κατ' ἀναγ. Sic Laudem supero.

Ita Clmo & Experientiss. Dn. DOCTORANDO,
Consalino suo honoratiss. accinuit
Joh. Posner Geranus LL. Stud.

FINIS.